

Meteoritkrater. Söderfjärdens odlingslandskap har präglats av förändringar.
Foto: Vincent Westberg

Storspoven på Söderfjärden

Söderfjärden är ett ca 20 kvadratkilometer stort åkerområde, som många äldre ornitolog och naturvän minns med ett visst vemod. Det här gäller i främsta hand Söderfjärden innan nyskiftet och täckdikningen - då landskapet var välsignat med lador, hövallar, björkdungar, öppna diken och en rik åkerfågelfauna. Spoven, tornfalken och jordugglan och var typiska häckfåglar och mängden rastande rovfåglar på våren var mycket stor.

På Söderfjärden finns ännu kvar små bestånd av jorduggla och tornfalk men utsikterna för att finna storspov bedömdes vara rätt små. "Särskilt många par hittar ni nog inte där ..." var de välgångsord varmed vi sändes ut på färden. Och jämfört med 1950-talet, då drygt hälften av ytan hölls som vall, var spovens häckningsöar år 1998, dvs hövallar och grölträdor, små och väl utspridda. År 1999 hade de minskat ytterligare.

Inventeringarna år 1998 gjordes av Ralf Wistbacka, Markus Sundell och Adjan de Jong. År 1999 medverkade även Vincent Westberg och år 1998 var Christer Hangelin med under en dag. År 1999 fick vi även uppgifter från Ari Veijalainens inventeringar av åkerfåglarna på Söderfjärden.

Inventeringen gjordes som en engångs revirkartering under två dagars tid i början av maj innan vårbruket kommit igång på allvar. Efter detta gjordes en del klagörande revirkartering och så följde vi med hur häckningen lyckades vid de bon vi hittade.

Tabell 1. : Inventering av storspovar på Söderfjärden 1998-1999.

Årtal /datum	Bofynd	Revir	Möjliga revir	Totalt
1998	5	14	2	21
1999	2	16	7	25

Som tabell 1 visar hittade vi således drygt 20 par storspov under våra inventeringar. Det här ger en täthet på ca 1 par/km² och motsvarar de resultat som Jari Valkama fått på stora täckdikade åkrar i Vammalanejden under senare delen av 1990-talet. I Kauhavatrakten där antalet öppna diken är större var tätheten betydligt större dvs 6-7 par/ km². Det här kan innebära att antalet spovpar på Söderfjärden som mest har varit 120-140 par.

Det som var intressant var att spovparen nödvändigtvis inte var bundna till hövallar/grönträdor som häckningsplatser. Det här behöver nödvändigtvis inte betyda att sädesfält skulle vara en optimal häckningsplats för storspoven.

Spoven är en långlivad art och den kan bli drygt 30 år gammal. Den är också hemortstrogen och boet kan finnas på samma plats under flere häckningssäsonger. Spoven kan därför bo kvar på sitt revir långt efter att det ändrat till det sämre - utan att lyckas producera några ungar. I fall tillräckligt många revir är av denna typ kommer beståndet ytterligare att minska och eventuellt försvinna.

Antalet bofynd på Söderfjärden är ännu för litet för att man skall kunna utvärdera häckningsframgången - men ett problem som vi noterat är att bon som lagts i stubbåkrar plöjts bort och att bon plundrats av kråkfåglar eller rävar. Samtidigt märkte vi också att flere jordbrukare som vi mötte under inventeringarna var naturvänner och mycket intresserade av storspovens situation på Söderfjärden.

Den trevliga seden att märka ut spovbon med en kvist innan vårbruket vidtar lever fortfarande kvar. I fall man ännu kunde utveckla spovskyddet inom ramen för lantbrukets miljöstöd och områdets Natura 2000-status kunde man kanske åstadkomma ett givande samarbete mellan jordbrukare och ornitologer på fjärden.

En förutsättning är att man samlar in mera kunskap om storspoven och därför är alla intresserade inventerare välkomna med i projektet. För att få mera kunskap hänvisas till Adjan de Jongs artikel om skyddet av storspov.

